

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 12 MAJ 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

ELNA TENOW

50 år.

Vi ha i dag en särskild anledning att låta Iduns läsare få en påminnelse om den i så många hänseenden viktiga insats fru Elna Tenow gjort i vårt humanitära och kulturella lif. Elna Tenow föddes nämligen den 10 maj 1862 och firar således sin femtioårsdag i dag fredag.

Föräldrarna voro postmästaren Johan Fredrik Ros i Leksand och hans maka Elise Lundbergsson. Efter att ha genomgått Västerås högre elementarläroverk för flickor samt därefter redan vid 16 års ålder drivit själfständig lärarinneverksamhet under särdeles vanskliga förhållanden studerade hon i Stockholm språk och musik. Efter ytterligare några år som lärarinna begaf hon sig till Köpenhamn, som på den tiden utgjorde brännpunkten för det litterära lifvet i nordn, för att finna näring för sin hunger efter vetande.

I Köpenhamn bedref hon litterära och filosofiska studier samtidigt med att hon arbetade som journalist. Här skref hon, påverkad af Brandes, Schandorph, Erna Juel-Hansen m. fl. sin novellsamling "Brokigt", som utkom 1887, samt öfverflyttade på vårt språk flera af Paul Bourgets arbeten, hvilket gaf henne tidigt rang som språkkonstnär.

Efter sitt giftermål 1887 med dåvarande amanuensen i civildepartementet, nuvarande statskommissarien Chr. L. Tenow, finna vi henne åter i Sverige, och då Idun startades af Frithiof Hellberg var Elna Tenow jämte Ave och Mathilda Langlet hans första kvinnliga medarbetare.

Under Stockholms-tidningens första år var hon kåsör där under pseudonymerna "Guido", "Aqua destillata" m. fl. och senare utgaf hon själf ett par år en hygienisk tidskrift "Fylgia", som förvärfvade en talrik och hänfägen läsekrets. Sedan 1902 redigerar Elna Tenow tidskriften "Djurens Rätt".

Att ge en utförlig skildring af Elna Tenows offentliga arbete är ogörligt inom den trånga ramen af en tidskriftsartikel. Så mångsidig och omfattande har den varit. Och på samma gång så ingripande. Spårren däraf skönjas mångstädes i samhället, äfven om hon icke fått sitt namn direkt knutet vid de reformer, till hvilka hon med sin penna och sina tal landet rundt beredt marken. Elna Tenow utkastar grobara frön i odlingsmarkerna. Skördetiden inväntar hon tåligt. Hon kan med "sansad ifver" vänta på resultat af sitt arbete. Därtill behöfs tro och tålmod, men Elna Tenow vet att "frukten kommer i tidernas fullbordan".

Efter ett oljefärgs-porträtt af Emil Osterman. G. Sjöberg foto.

Som talarinna förvärfvade hon redan vid sitt första uppträdande 1893, då hon höll ett stormväckande föredrag om "Läkare och läkareansvar", ryktbarhet för den fulländade form i hvilken hon klädde sitt ämne.

Det är svårt att säga inom hvilken sfär Elna Tenow har sitt mest betydande verk. Såsom författarinna till *Solidar I*, utgifven liksom åtskilliga senare arbeten under pseudonymen Elsa Törne, rönt hon en kolossal framgång och blef populär i hela landet.

Elsa Törne är i så många afseenden enastående i ordets allra egentligaste bemärkelse. Med undantag af Nordiska Samfundet, har hon aldrig verkat i någon förening. Hon verkar i ensamheten, originella bli därför hennes idéer, och titlarna på hennes föredrag och böcker ådraga sig uppmärksamhet genom anslående rubriker.

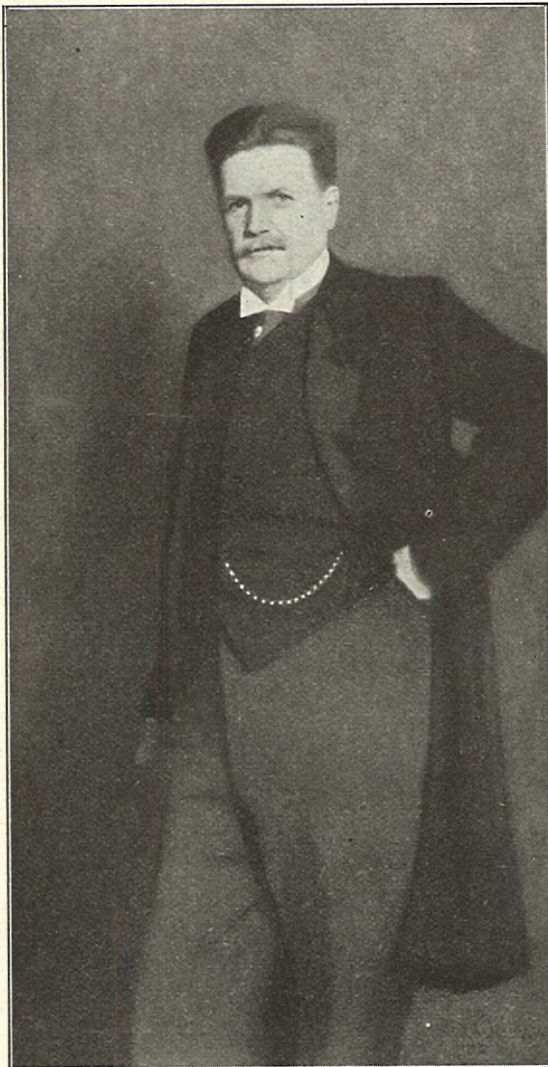
Solidar, ett af Elna Tenow bildadt ord, blef med acklamation antaget i språket. Det innehåller ett program, sammanfogadt af Solo = individen. *Solidarisk*, som förbinder en för alla, alla för en = familjen, samhället, nationen.

Solid = redbar, pålitlig, den egenskap, som måste ligga till grund för individens och samhällets lycka och bestånd.

Denna bok vittnar om både genialitet och skarpsinnighet. Här träffar hon en kardinalpunkt i det svenska nationallynet. Hit utlöpa linjer från olika samhällsställning, olika naturbegåfning, olika uppfostran, men alla ha de samma grund i sorglöshet, fåfänga, lättja inom den husliga ekonomien. Elsa Törne går grundligt till verket och lämnar inte sten på sten kvar af den gamla byggnaden. Hon vill lära oss arbetets välsignelse, lära oss beräkna, "hellre arbeta med sorglöst sinne än vara lättjefullt förnäm med skriande bekymmer".

Själfva titeln på boken visar hennes omfattande blick, och tjänarinnefrågan beröres på ett sätt, som behagligt afviker från det gamla vanliga, där denna lätt nog väcker skärande missljud af retligt lynne med klagan öfver personliga obehag. Elsa Törne ser med öfverlägsenhet i behandlingsmetoden de små frågornas stora betydelse. En för alla, alla för en. Hon frågar inte: skall jag taga vara på min broder? För henne är människovärdet af så stor betydelse att hon framlockar det, där det saknas.

Elsa Törne ville en reformation af våra hem, hon visade de sorgliga följderna af hemmets vanvårdande, — bristfällig organisering af de befintliga krafterna — och hon framhåller det sorgliga förhållandet att genom hemmens nuvarande dyrhet reduceras hemmens antal — celibat och prostitution i allt större utsträckning blir en följd och husmö-

CHRISTIAN L. TENOW.

Efter ett oljefärgsporträtt af Emil Osterman.

DE BÅDA LYCKADE OLJEFÄRGSPORTRÄTT af den kände konstnären Emil Osterman, som vi se här återgifna, ha sin särskilda historia. De äro gåfvor af djurskyddsvänner och tala ett vackert språk. De gifva vittnesbörd om hvad Christian och Elna Tenow betydade för gifvarna, huru deras oegennyttiga arbete för de värnlösa uppskattats. De se djurskyddverksamheten från så stora synpunkter, de ha bringat den i samband med nationens praktiska och ekonomiska lif. Striden för Djurens Rätt uppbäres hos dem af mänskliga rättighetskänslor och därför ha de tysta vänners förespråkare samlats kring dem och uttryckt sin tacksamhet på detta sympatiska sätt. Den fullständiga gemensamheten i intressen och den sällsynta samklangan emellan deras viljor och deras val af medel och mål ha alltid varit den bärande kraften i deras arbete, ej blott inom hemmet, utan ock för det allmänna. Därför ligger en symboliskt vacker tanke däri att, då deras meningsfränder velat fröjda den ena af dem, har detta bäst skett genom den andras bild. Så möt-tog Christian Tenow på sin femtioårsdag i fjol sin hustrus porträtt och nu bjudes Elna Tenow en liknande hedersgåfva i hennes makes bild.

drarna bli öfverflödiga statister på skådebanan. Det fästes för liten vikt vid den ekonomiska moralen och därigenom sjunker den allmänna sedlighetsnivån.

"Hemmens renässans" leder fram till nationella synpunkter, hvilka Elsa Törne öfverlägset samordnar med de sociala. Hon talar redan här om att reformarbetet inom hemmet skall föra ut till nationell pånyttfödelse och personlig ekonomisk frigörelse leda till nationell samling, icke till krigiska bedrifter, men att genom hemmens omorganisering återbörda till fädernetorfvän orättmätigt sköflad arbetskraft. Berör redan i *Solidar I* den stora ekonomiska frågan om det lilla jordbruket och dihörande ämnen, som här

nedan närmare beröras i samband med hennes verksamhet på Sveta Gård.

I *Solidar I* ljuder Elsa Törnes fosterländska maning så: "Det vare vår lösen att göra vårt land lika rikt och starkt som det är underbart och härligt!"

Elsa Törne blef genom den popularitet, hennes *Solidar* tillvann henne föremål för en särskild uppmärksamhet från *Iduns* redaktion. En önskan uttalades att få under rubriken: Elsa Törnes spalt regelbundna bidrag af hennes penna.

I såväl inledningen till den artikelserien som i de afskedsord, hon sände *Iduns* läsare, då hon avslutade denna, yttar hon sig så karaktäristiskt för Elna Tenow, att den pseudonym, under hvilken hon är mest känd endast motsvarar en del af det hon vill och syftar åt och att en mängd intressen ligga henne ännu varmare om hjärtat. Mera får man då inte veta. Vid denna tid upptogs hon af arbeten som hennes landhem medförde.

Några af dessa artiklar inflyta i en bok, som fått titeln *Kärlek och Lycka*, där hon liksom kompletterar *Solidar I*. Där utgjorde hemmets materiella sidor med deras ekonomiska betydelse ännu hufvudsaken. I *Kärlek och Lycka* ingår hon i den centralfråga, som utgör själfva lifsnerven i begreppet hem. Visdomsord, klädda i kärlekens heliga skrud, flöda här och på ett öfvertygande sätt visar hon att kärlek och lycka inte kunna förenas utan hemmets skydd.

Kärlekens renässans lyser här som en vägledande stjärna genom det förrådiska föcken, som vår tids vilseledande läror samla kring vägfärande.

Elna Tenows i hög grad inflytelserika arbete som skriftställarinna och talarinna i Djurskydds rörelsen är ytterst svårt att rätt uppfatta. Likaså torde för många framstå rätt oklart hennes jordbruksintresse.

För att få en fullt riktig syn på Elna Tenows personlighet såsom Djurskyddsapostel och Jordbruksapostel vände jag mig till henne själf skriftligen och erhöi följande svar, som jag låter ingå i oförändrad form, då de ha den förtjänsten att inte på något sätt förfuskas.

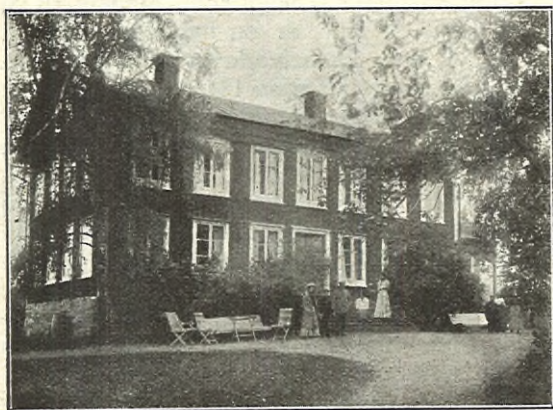
Ännu en tredje fråga hade jag gjort henne och den gällde hennes stil och härpå svarar hon i min tanke så intressant att jag gärna vill dela med mig af innehållet.

Stockholm 18 april 1911.

Friherrinnan Louise Hamilton, Botorp, Skärsåtra.

Kära vän!

Med odeladt nöje går jag att besvara dina två första frågor och mycket gärna, fastän med större svårighet, den tredje.

DET TENOWSKA HEMMET I DALARNA.

ETT KONTROLLASSISTENTMÖTE Å SVETA.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 8.—
Halft år.....	3.50	Halft år.....	4.25
Kvartal.....	1.75	Kvartal.....	2.25
Lösnr.....	0.12	Lösnr.....	0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser debiteras 50 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
25 öre efter text.	
30 öre å textsida.	
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	

Alltså den första frågan: Min personliga ställning till djurskyddet.

Jag måste då allra först tillstå, att det icke är min djurvänlighet utan min rättskänsla, som gjort mig till djurskyddare. Ett djurs lidande eller alla djurs lidanden gripa mig djupt, men det är icke medlidandet eller medkänslan med dem, som närmast drifver mig till djurskyddsarbetet, utan i vida högre grad harmen eller sorgen öfver den orättvisa, okunnighet och tanklöshet hos oss människor, som möjliggör missbruk af vår makt öfver värnlösa medvarelser.

Samma känsla kunde förmå mig till kamp mot missförhållandena af liknande slag på hvilket mänskligt område som helst, men jag föredrar att ägna mina krafter åt djurskyddet, så länge jag behöfves där bättre än annorstädes.

Många äro benägna att klassificera djurskydds-rörelsen såsom en underklassfråga bland de ideella sträfvarandena. Jag vill på det bestämdaste förneka riktigheten häraf. Ingen kamp kan vara förnämre än den, som, ur mänsklig synpunkt sedt, är byggd på fullkomlig osjälviskhet och som i sina konsekvenser leder till en lyftning af alla våra begrepp om ansvar och solidaritet. — Detta gör djurskyddet. — Den dag, då de rättsbegrepp, som inspirera den moderna djurskydds-rörelsen, hunnit gå hela samhället genom blodet, då ha vi hunnit längre än någon samtida rörelse — med sina förespeglingar om mänsklig lycka — kan föra oss.

Nu din andra fråga: Hvad som lockade oss — min man och mig — att öka vår redan stora arbetsbörda med vården om en landegendom?

Jag måste svara, att djurskyddet varit den direkt drifvande impulsen därtill.

Ifrån mitt specialintresse på djurskyddsområdet — det vetenskapliga djurplågeriets bekämpande — fördes jag med nödvändighet in på det s. k. "praktiska djurskyddet" och en förbättrad djurvård. Jag fann därunder min brist på egen direkt erfarenhet såsom ett ständigt hinder. Min önskan att pröfva, huru långt djurskyddets rättmätiga fordringar kunna tillämpas vid ett rationellt bedrifvet landbruk och att lära känna de stöfstenar, som här för det stora flertalet ligga i vägen, blef då afgörande till förmån för en till ifrån ungdomen i stillhet närd dröm om att få såsom egen besitta en liten bit af den svenska jorden.

Hvad jag velat vinna, nämligen vissheten om att djurskyddets ideella kraf låta sig väl förena med praktisk klokhet, har den egna erfarenheten till fullo gifvit mig, men på samma gång också en intim erfarenhet om de fördomar, missförhållanden och hinder, som måste öfvervinnas, innan detta kan bli en sanning för den stora massan af svenska landtmän. Och ännu en värdefull erfarenhet har jag därunder vunnit, då jag kommit till insikt om, huru den starka rörelsen i samtiden till landbrukets höjande kan göras till djurskyddsarbets kraftigaste bundsförvant, om blott djurskyddet lämnar sin isolerade skymundan-position och sina dunkla känslomotiv och går ut i det klara dagsljuset och där söker förbund med det praktiska arbetets män och kvinnor.

Men Sveta har gifvit mig mer än detta. Det har öppnat för mig en ny, stor intressesfär: landbruket själf, med dess stora obrukade möjligheter och missriktade ideal å ena sidan, dess starka nydaningsansatser med sjudande lifskraf och sublim hänförelse för ett pånyttfödt Sverige å den andra. Med beundran och utomordentlig glädje har jag på detta område mött några af de män och kvinnor, som, okända af den litterära och nominellt intellektuella världen, utföra stordåd under det de sätta det svenska folkets höjande genom den svenska jorden såsom sitt lifsmål. Jag skall blott nämna namnen Rösjö, Nils Larsson och Anna Kroon.

Artikelserierna "I myggsvärmens tecken" och "Jordbrukshemmens renässans" blefvo ett första uttryck för detta nyvunna intresse.

Och så till sist den tredje frågan, som är den svåraste att besvara: Hvilka inflytanden jag själf anser ha varit af betydelse för utvecklingen af min stil.

Jag skulle vilja åberopa följande direkta inflytanden: Viktor Rydberg, de danska dramatikerne Johan Ludvig Heiberg och Henrik Hertz, den på 80- och 90-talet långt utom sitt hemland uppskattade själsanalytikern Paul Bourget samt slutligen de studier, hvilka jag under mina Köpenhamnsår hade tillfälle att bedrifva såsom djupt intresserad,

Vårnatt i Hellas.

VINGFOTAD IGENOM LUNDEN

far Sefyr, med svängda vingar, mildt strykande mark och grenar.

Och upp genom torra löfvens tätt fogade bruna sköldar mångtusende grässtrån slicka finuddiga blanka lansar, och järnekens svarta speisar slå rödlätta löf som gnistor, och doftande blommors sötna guldfärgar platanens krona...

Ren solen från fästet tågar. Då stiger ur hafvet Natten och häktar kring höga skuldror sin blånande vida mantel med fullmånens blanka spänne och lutar sig öfver jorden med hägnande modershänder, att tyst hon i slummer domnar.

Men plötsligt på lundens gräsplan det börjar sig sakta röra. Ljusskimrande smärta kroppar med böljande hår och sirligt sig böjande armar dansa, omglänsta af måneglitter, i kretsande takt och nynna en susande sång till dansen.

Dryader det är, som smugit de luffiga andekroppar ur fångslände stam likt löfven att fira med mystisk gudstjänst det spirande livets gudom, den vårborna Afrodite. Och bakom de gröna snåren stå skådande, andlöst plumpa satyrer och ludna fauner, af skönhetens trollmakt bundna, och lyss till de tysta toner.

Men redan sin mantel Natten hopviker att åter sliga i hafvet och måneglansen försvinner. Då glida plötsligt dryadernas ljusa skuggor i skyddande stam tillbaka, och tom ligger lundens gräsplan.

BERNHARD RISBERG.

åhörande deltagarinna i min fästmans juridiska och nationalekonomiska studier vid Lunds universitet. Han för under dessa år flitigt fram och åter öfver Sundet med alla fickor fulla af examensböcker och hade den trefliga vanan att plugga högt och att tycka särdeles om, då jag satt bredvid med mitt arbete och kommenterade hans plugg. Eller också täflade vi om, hvem som forst kunde slå paragraferna i sig.

Sannolikt hade jag från början en smula medfödd formell begåfning, åtminstone så stor att jag led af bristerna i den.

Genom jämförande studier af Viktor Rydberg och mina tidigare favorittförfattare kom jag till insikt om skillnaden emellan väljud och själfvård i språkbehandlingen. Hertz lärde mig beundra smidigheten och den lekande mjukheten i språket.

Men hos Paul Bourget, som jag i ungdomligt öfvermod företog mig att översätta, mötte jag alla de språkets vanskligheter, som en öfverkänslig och originell författare kan lägga i vägen för sina tolkare, och intet erkännande, som jag fått mottaga, har beredt mig större tillfredsställelse än det, som gaf mig af Karl Warburg i Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning, att jag väl löst den svåra uppgiften att tolka Bourget.

Det omdöme om logisk klarhet och skärpa i framställningen, som rätt ofta kommit mig till del, bör jag däremot skriva på räkningen af de redan nämnda samsstudierna med min man; liksom kanske ock mitt nationalekonomiska intresse bottnar i samma grund.

Jag hoppas, att dessa meddelanden någorlunda motsvara hvad du önskar få veta.

Din ELNA TENOW.

Så godt som utan annan medarbetare än sin man, som alltid stått vid hennes sida, och intresserat sig för samt uppmuntrat och eggat henne i hennes oflast svåra och oförstådda arbete, har Elna Tenow i sällsynt grad förstått göra sig hörd.

Meningsbrytningar ha vanligen uppstått vid hennes framträdande allt från den tid hon, helt ung, i Iduns spalter besvarade frågan: "Böra barn lyda" och då hon ett par år senare riktade ett öppet bref till August Strindberg "om kvinnans underordnade ställning" ända till dess hon helt nyligen i en serie dagsartiklar manade till en "jordbruksrenässans". Alltid stod hon ensam, utan medansvariga, utan kolteri, fast och modig i uttalandet af sina meningar inför offentligheten, men mild, försynt och försonande i sina personliga omdömen, blyg och tillbakadragen i umgängeslivet. Denna motsättning i hennes väsen har utan tvifvel gifvit anledning till missuppfattning af hennes motiv, som af hennes uttalanden och handlingar. En sammanlöpande kedja af motiv och däraf följande mått och steg ha från hennes barndomsdagar bundit henne vid trogen pliktuppfyllelse.

Elna Tenows mångsidighet framgår af hennes författareverksamhet. Man kunde tro — som också mången tror — att hon ej kan räcka till för hemmet. Men tvärtom, hennes arbetsförmåga, som är fenomenal, gör henne mäktig att i detalj ombesörja såväl makans som moderns och husmoderns plikter. Hemligheten ligger uti att kärleken till hemmet, som är hennes starkaste känsla, hos henne yttrar sig i den sällsynta formen, att hon med varsamhet och omdöme drager upp gränserna för de enskilda och de allmänna intressena. Hon utnyttjar tiden omsorgsfullt så att ingen stund blir ofruktbar. Dagen är lång om alla timmar tillvaratagas rätt, om själfviskheten bekämpas och solidaritetskänslan hålles vaken.

LOUISE HAMILTON.

KOSTYMER

huru smutsiga de än må vara kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Kanske behöfver Ni ej i år köpa någon ny. Kemisk tvätt och prässning af kostym kostar endast Kr. 5.— hos Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finnappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Iduns Jubileum Artiklar

PROFESSORSKAN AGDA MONTELIUS, hvars mångåriga verksamhet dels inom ledningen för Föreningen för Vägörensordningens ordnande, dels som ordförande i Fredrika Bremerförbundet, gjort hennes namn känt i vida kretsar, har i nedanstående artikel pekat på en märklig svaghet, för hvilken man isynnerhet vill beskylla kvinnorna. Om detta sker med

rätt eller orätt lämna vi därhän, säkert är dock att lifvet och umgänget skulle vinna betydligt och många stunder sparas, hvilket är af vikt isynnerhet i vår jäktande tid, om människor vore punktliga och ordhålliga. Dessa dygder kunna anses höra in under höflighet, men måste de icke också böfna djupare, ända in i godhet och vaken känsla för andras rätt?

Pålitlighet.

NÅGON SKULLE TILLVITA oss opålitlighet, skulle vi utan tvifvel känna oss djupt sårade och tillbakavisa beskyllningen med stor harm. Låt oss emellertid söka opartiskt se på saken och utröna hur det i själfva verket förhåller sig i vårt vardagslif, ty det är detta frågan rör.

Synnerligen ofta händer det, att en handverkare, en sömmerska, en tillverkare af något slag — hvarför icke äfven en författare — ej lämnar ett arbete färdigt vid den tid som utlovats; detta icke med anledning af oförutsedda mellankommande hinder, utan det har säkerligen, redan då löftet gafs, stått för den lofvande klart, att det ej skulle kunna infrias, men det var tråkigt att säga nej till anhållan att få saken färdig till den uppgifna dagen och därför lofvade man. Kunden, förbrukaren, återigen säger ofta, för att skydda sig för obehaget att icke få det beställda då det är behöfligt, att det må stå vara färdigt långt tidigare än hvad sanna förhållandet är. Detta upptäcker tillverkaren af varan säkerligen snart nog och räknar å sin sida med den sannolika öfverdriften i den uppgifna nödvändigheten. Föregelse uppstår så hos båda parterna, som ömsesidigt misstro hvarandra, och sanningen blir ständigt misshandlad.

Hvad som härvid ursprungligen är orsak och verkan, därom skulle troligen olika meningar råda, om den frågan upptoges till behandling; det har i detta sammanhang ingen betydelse. Att förhållandet är sådant det här framställts; det måste säkerligen en hvar medgifva och äfven erkänna, att det är sorgligt att så skall vara.

Huru detta jonglerande med sanningen, då man anser det "behöfligt", gör sig gällande äfven vid alla möjliga andra tillfällen, och påverkar hela vårt dagliga lif, därpå ha kanske icke så många tänkt. Det är emellertid så. Äfven den, som anser sig själf mycket samvetsgrann, tar det ej så noga, om något som berättas ej återges fullt sant. Om man loftar och inte håller, betyder det föga, då det ju bara gäller småsaker, resonerar man, och så göra dessutom alla. Det är ganska vanligt att höra uttryck som "jag har visserligen lofvat att komma och hämta henne, men hon ser väl att jag inte kommer" eller liknande, och därmed är för det inre medvetandet hela den saken utagerad. Någon meddelar en sak med uppmaning att ej tala om den för någon — möjligen utan att hafva allvarlig mening med denna sin tysthetsbegäran — men uppmaningen efterföljes

emellertid ej sällan så, att saken upprepas för första bästa bekanta man råkar, måhända med tillägget: det var sant, jag skulle ju ej få tala om det. Man lånar en bok, ett mönster eller kanske pengar och loftar att lämna det lånade tillbaka en bestämd dag, men uraktlåter det utan minsta samvetsbänklighet och utan att hafva något skäl till uraktlåtenheten.

Det är summan af de dagliga vanorna och de små förehafvandena, som utgör människans karaktär. Gör man sig skyldig till opålitlighet i småsaker, är man det äfven i viktiga ögonblick, och man blir, nästan utan att själf märka det, hållningslös ej blott i sitt yttre uppträdande utan ock till sin inre varelse. Allt vårt mellanhafvande med våra medmänniskor får häraf sin prägel; samvaron med dem blir otrygg och det kännes som om hela samhället hvilade på gungfly.

Då man bland alla dessa osäkra tufvor, på hvilka man vacklande söker taga sig fram, för en kort stund får säkert förfäste på klippgrund, d. v. s. kommer i beröring med en person, på hvilkens ord och löfte man vet sig kunna lifa, så erfar man en befriande känsla af trygghet, ej blott för ögonblicket utan det ger ökad säkerhet äfven för den framtida vandringen.

Vi borde, en hvar af oss, söka blifva en sådan klippfast hvilopunkt för våra medvandrare. Börjar man med allvar kontrollera sig själf och sin egen pålitlighet i alla afseenden, så skall man med häpnad och förfäran finna huru mycket som med rätta därvid kan vara att klandra. Vi äro alla ansvariga för vårt samhälles brister men på detta område kan individen, kanske nästan mer än på något annat, verka höjande på det hela, om han mäktar höja sig själf.

Nutidens kvinna har den stora uppgiften, att söka genom ord och gärning vederlägga och utplåna den beskyllning, som städse framkommer mot vårt kön, att vara mer opålitligt än det manliga. Hvarje kvinna har dock en ännu större uppgift: att omgifva sig med en atmosfär af sanning och kärlek — "de två äro så goda vänner, att ingendera trifs, där den andra ej finnes" — så att detta omsider blir hela folkets lifsluft.

"Är du sann mot ditt eget inre jag," säger Shakespeare, "så följer däraf, som natt följer dag, att du icke kan vara falsk mot någon människa."

AGDA MONTELIUS.

Elfgården i Gagnef.

DET VAR VARENS FÖRSTA SOLIGA söndag med en aning af björkdof i luften och himlen hög och ljus öfver oss. Min vän och jag åkte raskt fram på den redan nästan dammiga landsvägen öfver slätten. Vi voro på väg till doktor Gertrud Gussanders nya stora sjukhem Elfgården, helt nära Djurås järnvägsstation i Gagnef.

Vi voro ej sjuklingar, men vi ville försöka att med sjuklingars tankar och känslor möta det, som väntade oss.

Och det första vi erforo af välbehag var att sätta oss upp i en stor, bekväm vagn och på mjuka fjädrar dragas fram af ett par ståtliga, guldglänsande hästar. Vi kände, att redan här mötte oss den gedigna smak och den kvinnligt mjuka omtanke, på hvilken vi snart skulle få se så många bevis.

Sjukhemmet höjer sig öfver slätten med dess många små röda gårdar som en stor, ljus kub, närmast liknande en herrgård, med brutet tak och vindskupor. Läget är ett af de mest idealiska, som kan tänkas för en bostad och särskildt för ett sjukhem.

Byggnaden ligger ompolad af sol och är så placerad emot vädersrecken, att hvarje rum får med af solen under någon tid på dagen. Den är byggd på udden mellan de båda Dalälvarna, och djupt under oss se vi "Älvarnas förening", då vi svänga upp för backen, som på Österdalälvens flottbro för oss till sjukhemmet.

Vi ringa på, och doktor Gertrud själf kommer och öppnar. Mitt första intryck är: "Nej, här måste man bli frisk genast! — Men här ville man allt gärna stanna länge."

Vi stå i en stor, ljus hall med hvitkalkade väggar, blå dörrar och möbler, en bred trappa upp till öfre hallen och i ett varmt och ombonat hörn den allra vackraste öppna spis, hvilken prydes af inmurade gjutna järnplattor med Gustaf III:s monogram. Dessa ha varit delar af en gammal skånsk järnugn.

Ritningen till denna spis, liksom till hela husets både plananordning och detaljer är uppgjord af doktor Gussander själf. Vi förvånas, men ännu återstår mycket att förvånas öfver.

Från hallen står dörren öppen till matsalen, och dessa båda rum, hallen med sin lugna, ljusa prägel och matsalen med sin varma och glada, gifva det mest lifvande, välkommande hemintryck. Matsalen har en mildt grön panel och apelsinfärgade väggar, med mattor, dukar och gardiner hållna i samma friska och varma färger. Dessa

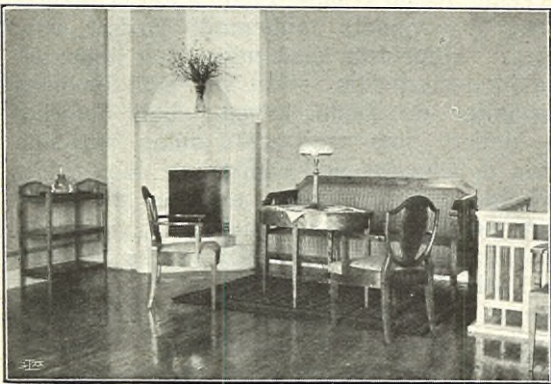
Hudens vård.
CREME SIMON · PARIS
Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

PÄRMAR
till IDUN 1911 och föregående år
tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpseda, röda eller gröna 50 öre.
Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postansvarning insändes

göra en glad in i själen och äfven hungrig. "Ja, detta gula är alldeles säkert världens mest aptitväckande färg," säger doktorn, "och jag har valt den med hänsyn därfill."

Bordet står dukadt — damast, glänsande silfver och kristall, nyutslaget björklöf, och de s. k. sjuklingarna få genast stärka sina krafter vid en glad och festlig måltid.

Doktor Gussander berättar för oss om sitt hus, det stora arbete, som vi nu se fullbordadt. Vi veta, att det för ett och ett halft år sedan stod nästan färdigt till inflyttning, då det en mörk vinternatt brann ned till grunden. Detta var ett hårdt slag, ej endast för den, det närmast drabbade, utan för hela Gagnefs befolkning, som nu fruktade att mista sin skickliga och afhållna läkare. Doktor Gertrud hade under den korta tid, hon då vistats här, hunnit att förvärfva sig Gagnefbornas stora förtroende, och det kändes nu för alla som en olycka och nästan som en omöjlighet, om hon skulle lämna dem.

VRÅ I ÖFRE HALLEN.

Doktor Gussander blef dock sitt dalafolk trogen, och med en underbar energi och arbetsförmåga har hon för andra gången uppbyggt sitt sjukhem, och står det åter så färdigt från källaren till vinden, att det har kunnat förklarar öppnadt för gäster nu i april. — Doktorns hufvudprincip, som konsekvent följts i allt, har varit: allting förstklassigt. Ej onödig lyx, men allt som kan vara en sjuk människa till behag, hvila och trefnad. Vackra färger, präktiga bänder, ljuflig mat, stillhet, sol, jämn och skön värme, och öfverallt detta andan af en stark och god omtanke, hvilken ger hemkänslan åt det hela. — Utanför hemmet sörja naturen och folket för att gifva stora och friska skönhetsintryck.

Doktor Gussander, som är såväl kirurg som invärtes läkare, och som känt svårigheten af att ej kunna ha sina patienter för någon längre tid under omedelbar observation i gynnsamma förhållanden, har byggt sitt sjukhem i tanke på att få i detalj och i tid gifva de sjuka den medicinska eller kirur-

SJUKHEMMETS YTTRE.

giska behandling, som deras tillstånd kräfer. Särskildt har hon då tänkt på dem, som lida af bukhållans sjukdomar, och för hvilka speciell diætmedel kommer att tillämpas.

Att doktor Gussander valt att lägga sitt sjukhem på landet beror på den stora tro hon sätter till landluftens och landlifvets goda inverkan på såväl sjuklingar som konvalescenter.

Äfven för trötta och nervösa människor kan knappast tänkas en härligare tillflyktsort. Utom den rent materiella trefnaden och omvårdnaden få de här mottaga intrycken af en stor och ren natur, en som lyfter och stärker genom sina klara, lugna linjer och sin lätta lifvande luft.

Doktor Gussander har därför för afsikt att mottaga ej endast de verkligt sjuka utan äfven dem, som behöfva någon tids hvila och vederkvickelse. Hemmet kan mottaga 20 å 24 personer.

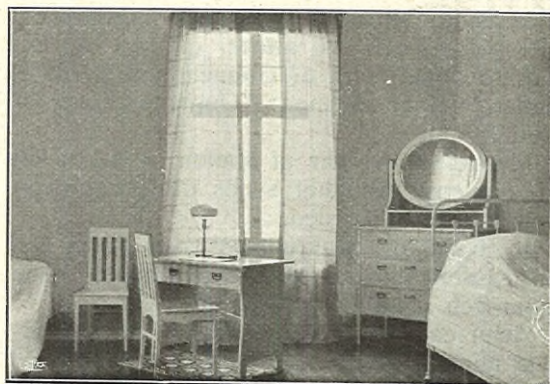
Men vi lämna matsalen och börja rondan. Källaren, som upptar husets hela grundvåning, är indelad i ett otal praktiska rum. Ljusa, torra och luffiga potatis-, grönsaks- och konservkällare, där mängden af vackra förråd glädja en husmoders öga, tvättstuga, mangel- och strykrum, torkrum samt först och främst värmekammaren, från hvilken genom varmvattenelement en ljuflig värme utsändes i hela huset. Denna värme skulle jag vilja kalla ett af husets största

behag. Ty vintrarna kunna här i Dalarna vara bistra nog, och en af våra största svårigheter är, att med vårt vanliga uppvärmningssystem kunna hålla en något så när jämn värme i våra hem. Men på Elfgården behöfva vi ej frukta kylan, och till yttermera visso finnes i hvarje våning en väldig kamin.

Från källaren gå vi en trappa direkt upp i köket, hvilket med sina två spisar är stort, lust och glänsande fint, ett verkligt mönster för ett kök. Förråds-, personal- och serveringsrum upptaga området närmast köket.

I första våningen ligga, utom hall, matsal och köksafdelning, doktorns privata våning, genom en bred korridor skild från det öfriga sjukhemmet. Denna korridor är Gagneffolkets väntrum, och den utmynnar i doktorns mottagningsrum.

En trappa upp komma vi i den öfre hallen, hvilken på samma gång är salong, samlings- och skrifrum. Den ligger midt i huset och är säkert det vackraste af allt detta

ETT AF SJUKRUMMEN.

vackra. Stort och högt med violettgrå väggar, uppdelade i fält genom en mildt grön list, en öppen Handölsspis, ljusa björkmöbler, stor balkong utåt älfven.

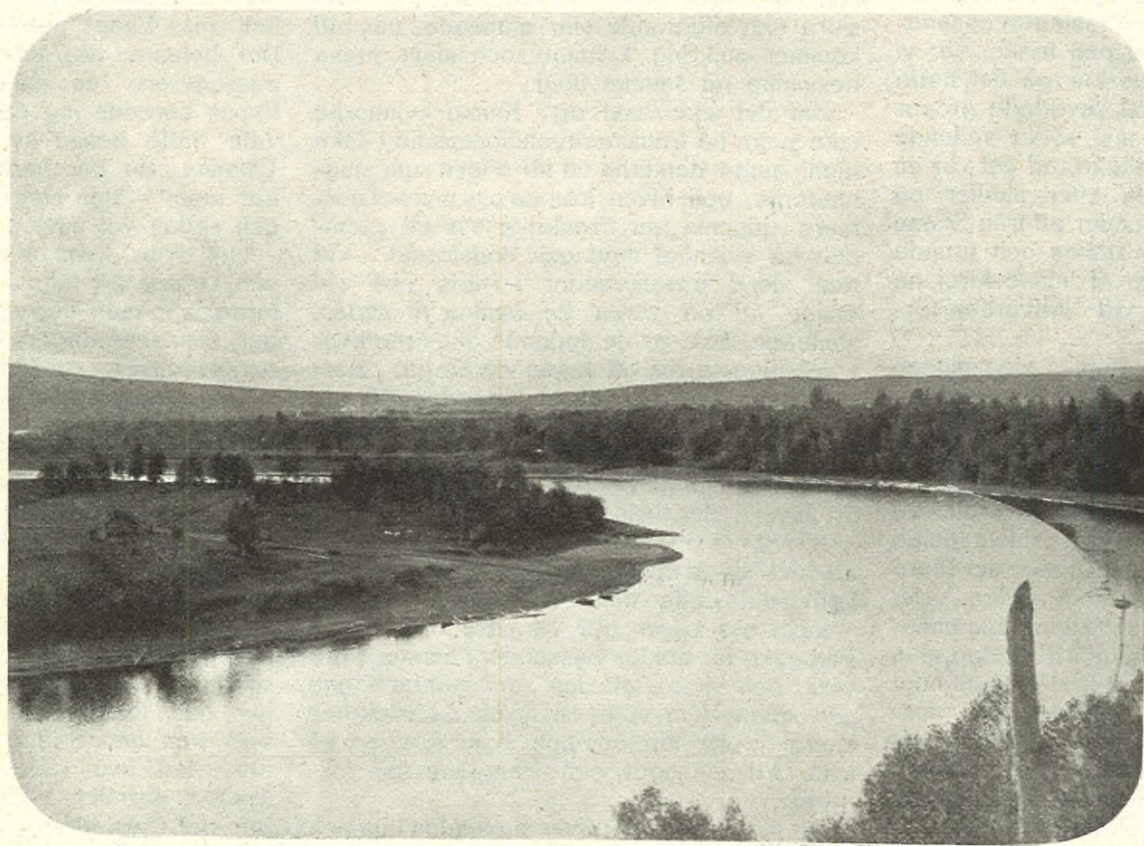
På ömse sidor om hallen går en ljus korridor, från hvilken leda dörrar till sjukrummen, fyra åt hvarje håll. På tröskeln till det första af dessa måste vi stanna och dra en suck af glädje. Hvilket rum: Sol

och luft, himmel och jord!

Hvitt och lätt grönt äro färgerna. Alla möbler utsökt vackra och valda med hänsyn till patientens bekvämlighet. Allting tvättbart, inga dammgömmor. En härlig resårsäng med affagbara öfverdrag kring madrasser och kuddar samt mjuka, hvita filter, en schäslong med resärer, en liten låg pall bl. a. trefligt. Möbelineordningen är densamma i alla rum, men färgerna växla något.

Som komplement till all denna inre trefnad kommer så utsikten.

"Här måste ju alla människor bli målare," var en tanke, som mer och mer befästes hos mig.

UTSIKT FRÅN HEMMET ÖFVER VÄSTERDALÄLFVEN.

LÄS!

Några äldre årgångar realiserar till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1896	2: —	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnumret)	3: —	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnumret)	5: —	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1910 (med julnumret)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	0: 75
Iduns julnummer 1898	0: 20	Iduns julnummer 1911	1: —

LÄS!

Det sjukrum vi först stodo i, var ett hörnrum med fönster mot söder och sydväst. Genom det ena fönstret se vi alldeles nedanför oss Västerdalälvens väldiga S-formade yta, belagd med is, frostigt allvarsam och mörk, kommande mellan Mockfjärds tunga, barrskogsklädda bergåsar. Utanför det andra fönstret glittrar Österdalälven, glidande fram öfver den stora slätten, speglade i sitt öppna, lugna vatten de röda gårdarna på nipslutningarna och med älfbron mjukt böjande sig efter strandens backe och älfvens yta.

Ett litet stycke längre bort se vi de båda älfvarna förenade, nu en lugn och mäktig flod försvinna mellan bergens kullar. Som stora jättehufvuden resa sig enstaka öfver det andra rakt framför oss Djurmo klack och Gimsbergs klack, och öfver allt detta gjuter aftonsolen ett starkt skimmer, hvilket kommer byarna att likna röda lingonklasar och gör vattnet än djupare och underbarare. Från närmaste by kommer en skara folk på landsvägen. Deras röda tröjor och guldglänsande "skimpor" lysa som förklarade i aftonsolen, och vi måste glädjas åt det vackra namn, som af Gagneffolket gifvits åt denna del af socknen: "Gagnefs Himmelslätt".

Mycket se vi här af himlen, och mycket af himlens härlighet synes oss samlad på denna fläck af jorden.

Vi bese alla sjukrummen, och hvar och ett af dem har sin särskilda skönhet, både inom och utom väggarna.

Ännu en trappa upp ligga två operationsrum midt i solljuset med en stor, lugn utsikt öfver slätten och dess långa blå åsar — samt sjukrum för de opererade. Här finnas äfven varma sängklädsrum och förvaringsrum för koffertar och dylikt. I hvarje våning finnes W. C., badrum, linneskåp och ett s. k. tékök, där brickor för de sängliggande göras i ordning, och dit maten föres på hiss köket.

Från det stora huset göra vi en rond i stall, höns- och svinhus, bese doktors eget elektricitets- och pumpverk, som förse sjukhemmet med ljus och vatten, samt vandra slutligen på den mjuka sanden längs älfstranden. Där känna vi i tankarna sommarens sol steka oss bruna och friska, när vi ligga utsträckta under björkar på det korta gräset i alla möjliga små skyddade gropar längs hela den långa, mot söder vettande nipslutningen. Och vi tänka, att det var en genialisk ingifvelse, som efter studier på kartan dref doktor Gussander att från Skåne resa upp hit till Djurås station och grunda sitt sjukhem, just på den af henne förut på kartan utsedda punkten vid "Älfvarnas förning".

Kring brasan i hallen få vi i skymningen samla våra intryck till ett enda stort och gripande. Och det är beundran för den tanke, som ordnat allt detta, som själf uppgjort planen, själf ledt arbetena, själf valt färgerna, själf utfänt de otaliga praktiska anordningarna, själf i hvarje minsta detalj gripit in med sin klara och modiga vilja. Vi ha ej sett ett schablonmässigt utfördt företag, utan ett, som står på ett högt plan genom det storslagna i sin idé och det storslaget kärleksfulla utförandet in i minsta praktiska detalj.

Läkaren och kvinnan ha här stått jäm-sides med hvarandra, och vi känna med glädje och vördnad,

DOKTOR GERTRUD GUSSANDER.

Tidning Kvinnorna på Titanic

MRS ASTOR.

GREFVINNAN AF ROTHES.

MRS MARWIN.

UNDER DE SENASTE VECKORNA ha människors sinnen på båda sidor oceanen varit uppfyllda af den stora olyckan, vid hvilken den ofantliga ångaren med öfver tusen människolif gick till spillo. De sista fasansfulla ögonblicken ha målats ut efter de spillror af berättelser man hört, hjärtslåtande scener ha skildrats, och det har talats om mäns och kvinnor mod.

Mäns och kvinnors mod! Mest har man dock talat om kvinnornas, som om man ville konstatera det märkvärdiga i, att äfven kvinnor kunna i farans ögonblick visa styrka och sinnesnärvaro. När man gör så, måste man då icke glömma att tänka på kvinnors rådighet och behärskning vid de ögonblick, då det verkligen gällt något, för att i stället göra jämförelse med små tilldragelser i det dagliga lifvet? Man tänker på, att kvinnor kunna skrika för en spindel eller en råtta, men påminner sig ej, att de kunna modigt se döden i ögonen. Förklaringen till att de verkligen kunna göra så ligger måhända i deras större mottaglighet vid små obehag — eller helt enkelt i deras lifligare sätt att yttra denna känslighet: inför det stora och afgörande står måhända, när allt kommer omkring, kvinnors och mäns lugna besinning på samma höjd.

Har det icke visat sig? Kunna kvinnorna icke peka på franska revolutionens tid? Lika lugnt gingo damerna då till döden som seigneurerna, och äfven från en oss mycket närmare tidpunkt ger Frankrike oss ett exempel på kvinnligt mod och dödsförakt. Vid den stora basarbranden i Paris just vid denna tid på våren för femton år sedan, stannade flera af de ledande damerna kvar i det längsta för att lugna de öfriga. Särskildt utmärkte sig härvid den redan åldrade grefvinnan d'Angoulême. "Vi komma alla ut", upprepade hon lugnande till sin omgivning. Liksom så många andra fick hon dock släppa till lifvet i den brinnande byggnaden.

..... att det är krafven från dessa båda, som fullbordat detta hems harmoni.

Inom oss växer allt varmare önskan om framgång för doktor Gussander i hennes stora verk, och vi tro, att den som mäktat lägga ned så mycken vilja, så mycken kärlek och energi i ett företag, hon skall förvisso nå fram till ett godt och framgångsrikt lifsarbete.

Då vi resa åter, hvälfver sig himlen hög och vid öfver "Gagnefs Himmelslätt", och igenom lysnaden ana vi de många klappande hjärtan och viljor, som lefva hos människorna på jorden.

ANNA WETTERGREN-BEHM.

Från Titanics undergång höra vi många drag af kvinnors hjältemod: hustrur, som vägra skiljas från sina män, utan hellre gå i döden med dem — ett val, som för öfrigt förefaller de flesta kvinnor helt naturligt — andra, som med våld slitas från sina män och kastas ned i båtarna. Man måste härvid verkligen fråga sig med hvad rätt man så tvingar en människas fria vilja. Två människor, som höra ihop, synas väl äga rätt att få vara tillsammans de sista timmarna de äga, allrahelst som hundratals andra funnos, som i brinnande lifsbegär önskade den plats man nu gaf åt en, som icke ville bli räddad!

Bland dem, som på detta vis rycktes från sina män och räddades, voro äfven tvenne sjäfnor ur Newyorks högsta societet, på återväg från själva bröllopsresan; en medlem af den bekanta miljardärfamiljen Astor, mrs Madeleine Astor, och den strålande unga mrs Daniel Marwin.

Ett vackert prof på lugnt och enkelt utförd försakelse visade miss Edith Evans, som företagit öfverfarten i sällskap med ett par kvinnliga släktingar. Två af dessa hade fått plats i en af räddningsbåtarna, och miss Evans med en tredje i en annan. Det befanns då, att båten fått för många passagerare, en måste sliga ur, och miss Evans beredde sig därtill. Hennes väninna ville hålla henne kvar, men hon svarade: "Stanna, du har barn därhemma, men jag har inga." Hon steg upp igen på fartyget, och sedan vet man intet om henne.

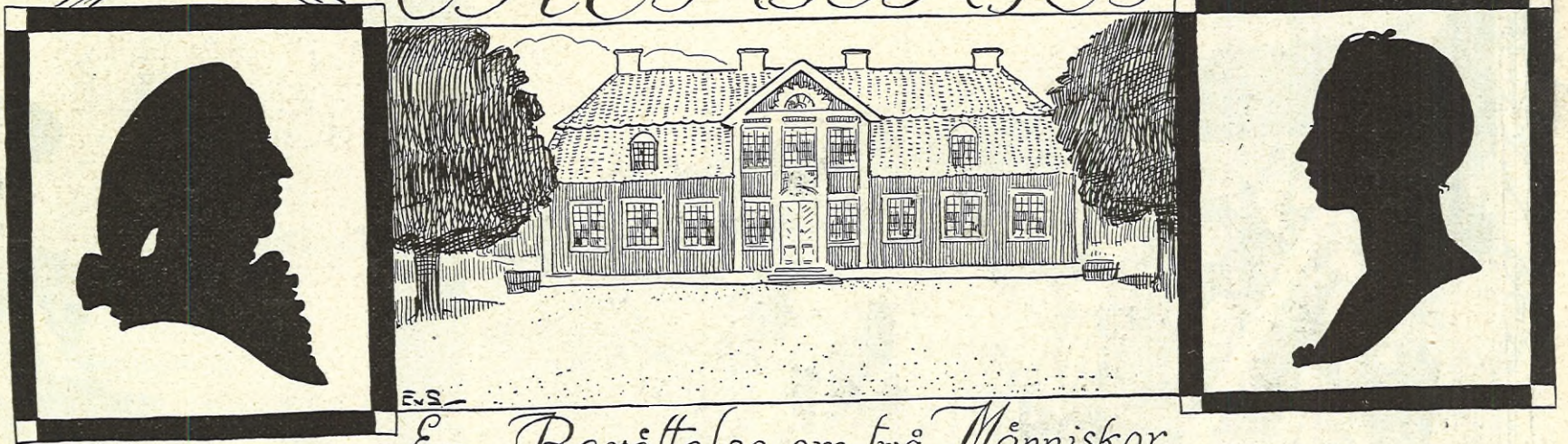
Om flera kvinnor visade sig ha styrka och kurage att fatta årorna i de tunga båtarna, har man nog den vana vid sportöfningar, som sena dagars kvinnor, särskildt de af anglosachsisk ras, äga, att tacka därför.

Om grefvinnan af Rothés heter det dock, att hon aldrig varit gymnast eller sportkvinna, särskildt icke någon skicklig rodderska. Icke dess mindre berättar en erfaren sjöman från Titanic, som har mycket att säga om kvinnornas dristighet under katastrofen, isynnerhet om henne.

De hade kommit i samma båt, och han förde befälet, men han behöfdes att hjälpa till vid rodden, och då han såg hur behärskad den unga kvinnan uppförde sig och hur hon försökte lugna de öfriga i båten, bad han henne ta plats vid rorkullen, och hon stod kvar där ännu, då båten fem timmar därefter träffades af det räddande fartyget Carpathia.

Kvinnor ha således vid detta världsberöktade tillfälle åter gifvit prof på, att de lika väl som männen kunna dö lugnt, att de lika väl som de kunna med fattning se faran i ögonen.

EREMITAGE

En Berättelse om två Människor. ERNST BLOM.

I.
DÅ FORSTUBRON PÅ RYDS gästgifvaregård stod en ung, otålig herre och stampade i de murkna tiljorna.

Han tycktes vara omkring tjugufem år gammal och var insvept i en stor gråbrun ryttarkappa. Håret verkade afsiktligt ofraseradt, var sammanbundet i nacken med en svart rosett och opudradt.

Bredvid honom stod värden flottigt skinnande och med ett bredt och själfbelåtet grin.

— Jag hoppas snart få äran att se herr öfverstekammarjunkaren igen.

— Nej, svarade denne tvärt, nästa gång reser jag andra vägen öfver Turetorp, oak-tadt den är längre. Här är inte tillräckligt sörjdt för de resandes bekvämlighet och komfort.

— Öfverstekammarjunkaren har ju förr aldrig kommit med några anmärkningar — och förresten står det beträffande bekvämligheten ingenting annat i kungliga gästgifvarestadgan än att "gästgifvare hålle till de resandes bekvämlighet stång i vägg".

— — —

— Håll käften!

Nu äntligen rullade karriolen fram, och sedan stallpojken fått en skrapa, som kunnat räcka till både för honom och alla hans yrkesbröder i landet, steg öfverstekammarjunkaren upp, fattande fömmarna. Och utan ett ord till den bugande gästgifvaren gaf han hästen ett piskrapp på länden och karriolen rullade ut genom grinden, följde gårdesgården och försvann i björkhagen, där vägen svängde.

Det var vår.

Björkarna stodo med mössöronblad, blåsippor och hvitsippor voro sållade öfver hagarna. Solen sken, fåglarna drillade, men öfverstekammarjunkaren var bister.

— Du skall få flytta nästa fardag, din lymmel! mumlade han åt stallpojken.

— Öfverstekammar — — —

— Och före dess skall jag sätta dig på afmagringskur, din slyngel — — —

— Öfverstekam — — —

— Och du skall få smörj hvar morgon mellan klockan half sju och sju — — —

— Öfverstekammar — — —

— Smörj med min präktigaste hundpiska, så skinet följer med! Det duger det! Din sakramentskade latmask!

— Öfverstek — — —

— Men det vore nog för godt åt dig, din åsnerygg! Hva?

— Öfverstekammarjunk — — —

— Jag tror du svarar, ditt svin!

— Ja, Öfverstekammarjunk — — —

— Här hjälper inga öfverstekammarjunkare!

Klatsch! Där small en örfil, gifven med en sådan vana, styrka och träffsäkerhet, att pojken nästan tumlade ned på landsvägen.

Pojken var gammal och van i skolan och taktiken och just, som han såg handen göra förberedelser till örfilen, passade han på att inflicka:

— Selsickan gick åt fanders och det tog tid, innan jag fick gjort en ny.

— Eh bien, sade öfverstekammarjunkaren, det hade du kunnat säga strax.

Han hade en egendomlig taktik med sina tjänare, han kunde inte gifva en befallning, utan att den måste ha form af ovelt och han kunde icke gifva en tillrättavisning utan skällsord och stryk. Men de tjänare, han fostrade upp omkring sig, blefvo vana vid honom och på det hela taget existerade mellan honom och dem ett ovanligt starkt vänskapsband, fast en utomstående skulle ha gissat på motsatsen.

Denne stallpojke, Erik, en smal långbent femtonårs slyngel med hår stötande i rödt, tycktes med öfverstekammarjunkaren ha ingått något slags förbund. De två kunde aldrig vara åtskilda, de hade ett stort ömsesidigt behof af hvarandra, men så snart de kommo samman, vardt luften fylld af gräl, okvädinsord, örfilsslag och käpprapp. —

Öfverstekammarjunkaren var dyster.

Han såg inte blommorna vid vägkanten och hörde inte lärkornas sång. Han kände inte, hur hög och blå himlen hvälfde sig öfver honom och han förnam inte den uppfriskande lukten af frisk mylla från åkerfälten.

Han hade försjunkit i sina egna tankar och hans ögon hade därunder blifvit hårda och kalla.

Denna härliga vårdag, då allt föddes på nytt och allt lofvade och hoppades, såg han sitt lif ligga platt och tomt och slut för sina ögon.

Hans gångna år passerade revy för honom och det starka solljuset spelade in i hans hjärtas alla vinklar och vrår och detta gjorde, att allt det mörka och orena obarmhärtigt trädde fram. Han kunde icke utspe-

kulera en fortsättning på sitt lif eller känna eller förstå den, därför längtade han efter slufet som efter en befriare.

Han såg sig växa upp bland många syskon, han såg sig på skolbänken och sedan som page hos Gustaf den tredje. Tidigt hade han kommit in i hofflifvet och hans medfödda begåfning och kvickhet hade gjort honom bemärkt.

Kungen satte värde på honom och hade han blott betjänat sig af de möjligheter, som stodo till buds, skulle han kunnat bli en framskjuten man i landet. Men han hade lefvat för stunden, bländad af medgången och ögonblickets glans, tills han en dag vaknade och fann, att han förgått sig, föll i onåd och blef skickad som löjtnant till ett dragonregemente långt bort från all ära och redlighet.

Han försökte hålla god min i alla fall — han bet samman tänderna och hoppades att en dag bli återkallad till hofvet.

Men så blef kungen skjuten och alla drömmar blefvo grusade.

En liten gård hade han ärfvt i Västergötland, men sällan satte han sin fot på sin egen torfva. Han tog lån på gården och kom på ekonomiskt förfall.

Nu kände han, att allt var slut, både lifslust, lifsmöjlighet och pengar. Skulle han lefva längre, måste han afsäga sig allt, som för honom gaf lifvet värde — därför beslöt han att dö.

Han ville dö men hans kropp var för stark och för sund och med fasa började han frukta, att han var en af dessa olyckliga, som äro dömda att öfverleva sig själva.

Hur han än grubblade och tänkte, strålade hans lifs början emot honom ljus, glad och lofvande med ungdomsdrömmarna om makt, ära och rikedom, men hur han rådbåkade sin hjärna, kunde han inte finna någon fortsättning, något slut.

Han kunde ju själf åstadkomma slufet. Han kunde ju utmana en af sina jämlingar och som riddersman falla med pistol i hand.

Vägen svängde ut ur en skog och uppkommen på backkrönet såg han all världens härlighet för sina fötter.

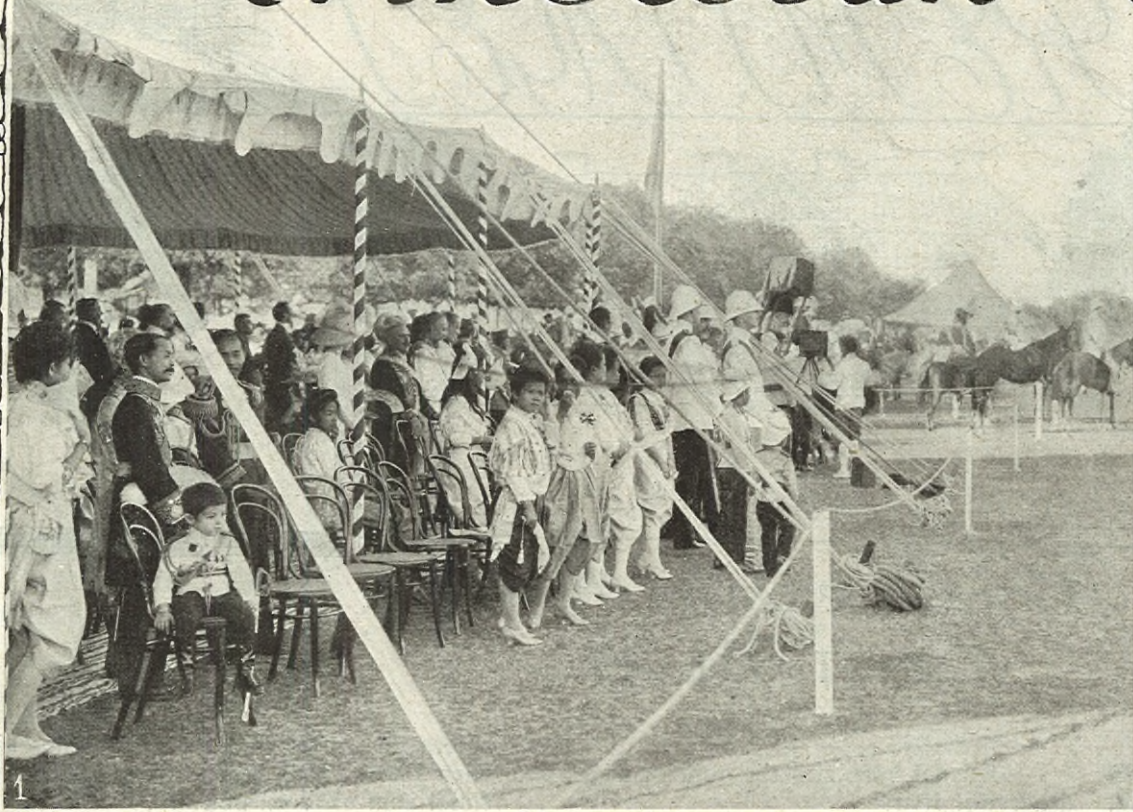
Nedanför låg, som en reliefkarta, slätten, begränsad vid horisonten af de underbara taffelformiga västgötabergen.

En reliefkarta med floder, höjder och skogar och mellan ängar och trädningar skym-

(Forts. sid. 319.)

Prinsessan som kom

Prinsessan Maria berättar för Idun om sina underbara upplevelser i Indien och Siam.

DJURGÅRDEN STÅR I FINHYLLT och späd förstamajblom, lätt som ett flor. Hur spenslig och vek, måste man tänka, skall inte vår nyvaknade vår ta sig ut för den, som kommer direkt från de solrika länderna! Alldeles som en blyg, liten linhårig flickunge bredvid en af skönhet strålande, mörkögd kvinna...

Prinsessan Maria har kommit tillbaka från den långa Siamresan, som varat öfver ett halfår, till det vackra Oakhill och lofvat att ta emot Iduns representant. Vi våga verkligen inte fråga, sedan hon hälsat oss med rättfram enkelhet, om prinsessan är trött efter den långa resan —

1. De kungliga prinsessorna vid kröningsceremonien i Siam.
2. Prinsessan Maria far ut på jakt genom slottsporten i Ambér.
3. Prins Wilhelm och prinsessan Maria på jakt.
4. Prinsessan Maria på besök vid Kinatempel i Penang.
5. Prinsessan

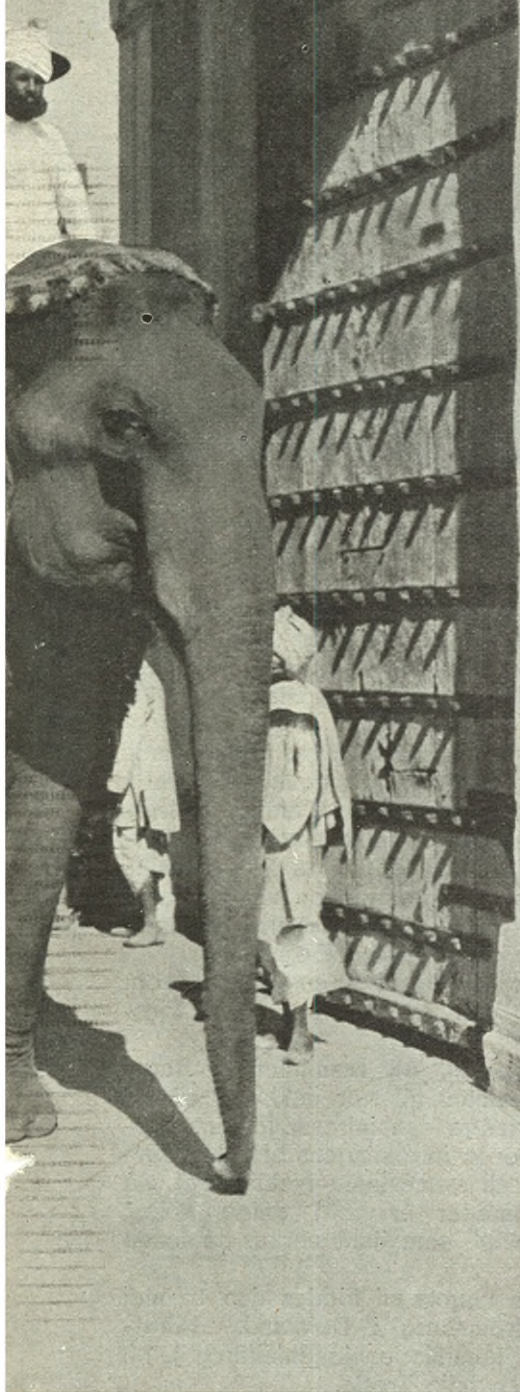

6

7

8

Från Österlandet

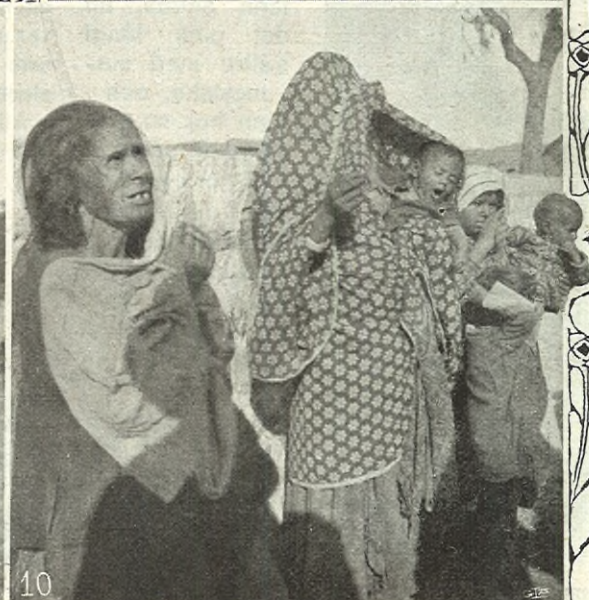

Intressanta snapshots ur prinsessans kamera från kröningsfestligheter, jakter och reseäventyr.

hon är säkert mera trött på att höra sådant frågas, och dessutom ser hon så ungdomsfrisk ut, att det inte behöfs.

Gärna vill prinsessan låna Idun en del af sin rika samling af fotografier, som blifvit tagna under vistelsen därborta i Österlandet; hon ber oss sitta ned och så börjar hon berätta... Ridande på en elefant drog hon ut för att förena sig med jaktsällskapet, med hvilket hennes gemål begifvit sig förut för att jaga i djungeln. Det jagades bufflar och vildsvin, och "själfva den jakten fick jag inte vara med om", säger prinsessan, "det ansågs vara för farligt för mig". Men hon var med om att lefva jägarnas fria lif, sofva

Maria och hennes favoritelefant. 6. Två små borgmästardöttrar hälsa prinsessan med blommor. 7. På besök i fängelset i Agra. 8. Prinsessan Maria bland män och kvinnor af Moifolket. 9. Prinsessan Maria i jaktträkt. 10. Tiggare utanför Kila Kona-moskén.

i en stuga af bamburör, stiga upp före soluppgången och rida ut i den stora, vida djungeln.

Tre timmar från Saigun reste man och sedan en half dags ridt och så träffade man på folkstammen moi, som lefver där för sig själf på andra sidan allt det vi kalla civilisation i ett helt och hållet primitivt kulturstadium. Farliga vildar tyckas de dock ej vara, dessa människor, prinsessan har ju vågat fotografera sig midt ibland dem, och den bilden med henne själf midt bland de mycket lindrigt toaletterade mörka kvinnorna, männen och barnen roade henne mycket.

”Indiens kvinnor äro vackra”, säger prinsessan, ”små och fina, men de förnäma visa sig aldrig ute på gatan... En högättad indisk dam bjöd oss till sig, fröken Hamilton och mig. Det var en gammal dam med sina döttrar, och ingen af dem kunde något europeiskt språk, vi fingo samtala på så sätt, att maradjan, som kunde engelska, öfversatte. De togo emot oss klädda i magnifika juveler och dyrbara dräkter, men med fötterna bara. De äro så späda och behagliga, dessa indiskor, men de åldras fort, man kan få se dem, som äro fjorton år och som se ut som de, som äro några och tjugo hos oss.

Jag såg sådana i en skola i Benares; det var en skola, som teosoferna stiftat med en afdelning för unga gossar och en för flickor. Men det var pest i staden, och därför voro icke så många där just då. De sjöngo för oss på hinduiska, och det roade dem mycket, när jag visade dem på kartan, hur långt borta det låg, det land, som jag kom ifrån...

Siamesiskorna har man roligare af, de visa sig mera. På alla festligheterna vid kungakroningen voro de kungliga prinsessorna och andra förnäma damer med. Dessa damer äro mycket hågade för europeisk kultur, en af dem förestår en skola för 200 unga flickor af de förnämsta familjerna, en skola som änkedrottningen stiftat. Alla dessa elever föreföllo i hög grad intresserade och begäfvade, de syntes lära sig engelska med stor lätthet, och det bör dock vara ett rätt drygt arbete för dem, då de ju först måste lära det europeiska alfabetet, deras bokstafs-beteckning är ju helt olika. Man hade först engelska lärarinnor, men man fann sedan, att det gick långt bättre med siamesiska, och man har nu uteslutande sådana.

Siam var för oss det intressantaste landet. Cochinchina var mer spännande ur sportsynpunkt, och gör man en resa som turist, då har ju Indien otroliga rikedomar att bjuda af naturskönhet och praktfulla byggnader, af minnesmärken från en

Ung siamesiska af folket.

kultur med urgamla anor. Men i Siam stannade vi den längsta tiden, vi fingo flera bekanta där, vi lärde bättre känna människorna, fingo intimare föreställning om land och folk, och därför blef ovillkorligen vistelsen där den, som bjöd mest af intresse.

De siamesiska damerna äro mycket små till växten — de äro mycket mindre än jag — med vackra, smidiga ben och förtjusande händer och fötter. De äro alltid klädda i den nationella kostymen, ett slags byxor, eller byxkjol, om man så vill, men detta plagg är inte alls tillskuret på något sätt, det är endast ett stycke tyg, som på ett konstskickligt sätt draperas. Till aftonloalet begagna de härtill europeiska lif, urringade, och på fötterna bära de, som ses på bilden af de kungliga prinsessorerna vid kröningssceremonien, helt europeiska skor eller stöfletter.

Änkedrottningen är en mycket intressant och begåfvad dam, hon är omkring femtio år och bär som alla siamesiskor kortklippt hår. Hon är mycket skarp och tycker ej om européer, men af mig var hon road, hon tyckte om mig. Jag bad att få besöka henne och vara hos henne alldeles som i hvardagslag, att få äta siamesisk mat och få se, huru de brukade ha det. Jag gick dit med en siamesisk dam, som hörde till min uppvaktning, vi bjödos sitta på mattor såsom seden är, och när sedan måltiden kom, burros brickor in och placerades framför oss på golfvet — det bjöds på rätter af ris och grönsaker och också något kött. Jag var där en dag i tre timmar och dagen därpå också i tre timmar. Där voro också två prinsessor, som talade engelska, den ena var den unge kungens syster, hon var mycket söt, den andra förestod den skola, som änkedrottningen ordnat och som jag nyss talade om.

När jag säger, att änkedrottningen fäste sig vid mig, så kom detta också af något helt säreget. De äro ju buddhister där och tro på själavandringen, hon hade haft en dotter, som dog, och nu hade hon fått för sig, att hennes dotters själ hade tagit gestalt hos mig...

Prinsessan slutar med allvarligt drömmande blick. Hvad för märkliga tankar kunna icke födas ur en moders sorg långt borta i de gamla sagornas underbara land!

Hemlösa barn och barnlösa hem.

FRAN FORESTÄNDARINNAN FÖR DOMNARFVETS Husmodersskola fröken Elin Carlsson riktas i dag en varm vädjan till Iduns läsekrets för en liten hemlös världsmedborgare, som för närvarande vistas på skolan för att vårdas af elever, som där lära barnavård, men som ej kan få stanna där längre än till den 10 juni.

Allan Ragvald Ekström är 9 månader gammal, är ovanligt glad samt frisk, förständig och rar. Född på fattiggården, utom äktenskapet. Modern kan ej försörja mer än sig själf och ser ingen utväg att kunna uppfostra gossen. Fadern lämnar intet bidrag till uppfostran. Adr. Domnarfvets Husmodersskola, Borlänge II.

Anna Lagerwall

65 år den 13 maj 1912.

IN AF GÖTEBORGS VALGÖRENHETSINRÄTTNINGAR, som kanske ej så ofta omnämnas offentligt är "Barnhuset å Stampen" eller — som namnet officiellt lyder —

Göteborgs Stads Barnhus. Dess välsignelsebringande verksamhet är dock väl känd i vida kretsar. Vid Barnhuset åtnjuta ett treflotat barn, såväl gossar som flickor, fullständig vård och uppfostran, och då de efter avslutade studier och konfirmation lämna Barnhuset, erhålla de i allmänhet mycket goda platser inom olika verksamhetsgrenar.

Ledare för Barnhuset är en prästman som föreståndare och en husmoder eller föreståndarinna.

Det är naturligt, att resultatet af Barnhusets verksamhet till stor del beror på de ledandes förmåga och intresse för sina uppgifter, och torde inrättningens styrelse därför ha gjort ett synnerligen lyckligt val, då den till husmoder år 1891 antog fröken Anna Lagerwall, som ännu verkar på denna plats.

Anna Julie Lagerwall föddes den 13 maj 1847 på Strömsberg i Dalsland. Föräldrarna voro kommissionslandtmätaren J. M. Lagerwall och Julie Trolle.

Sedan hon genomgått fröknarna Zanders helpension i Halmstad, trädde hon redan vid unga år ut i lifvet som lärarinna och uppfostrarinna, vistades bland annat en tid i England och innehade efter hemkomsten till Sverige en del olika platser samt antogs som nämndt till sin nuvarande befattning år 1891.

Att här utförligt redogöra för det arbete fröken L. nedlagt vid Barnhuset låter sig icke göra, och fröken L. hör för öfrigt ej till dem som eftertrakta offentligheten, men att hennes verksamhet burit rik frukt, därom kunna förvisso många bära vittne, ej minst de från Barnhuset utgångna eleverna, som varit föremål för hennes omvårdnad och välvilja.

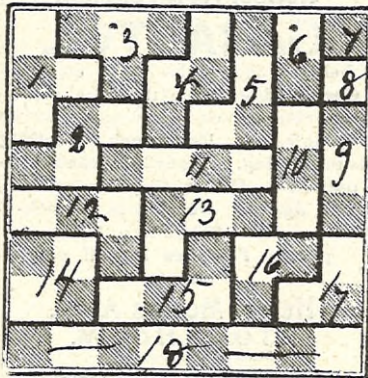
Hon har icke blott som en god fostermor sört för elevernas lekamliga behof, utan äfven som den fint bildade kvinnan utövat ett moraliskt välgörande inflytande på dem.

Att arbetet ofta varit tungt och ej alltid lönlöst med tacksamhet af dem det gällt, den erfarenheten delar nog fröken Lagerwall med många kvinnor i liknande ställning, men att

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 15.
SNICKARENS GÅTA.

Vid den företagna ggranskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa priserna: Första priset: Herr Iwan Schenström, Stockholm. Andra priset: E. A. Waxin, Stockholm.

TIDSFÖRDRIF.

GÅTA.

Utan mig blomma inga rosor,
Utan mig finnes ingen sol,
Utan mig styres inga kosor,
Utan mig styttes ej på stol,
Utan mig ätes ej vid bord,
Utan mig finnes icke ord,
Utan mig hade du ej broder,
Utan mig icke ens en moder.

PROKOP.

- 1, 2, 3, 4, 5, 6: med nyheter.
- 2, 3, 4, 5, 6: från skafferiet.
- 3, 4, 5, 6: på jorden.
- 4, 5, 6: af järn.
- 5, 6: i skogen.

L. B.

Tro ej att det är likgiltigt, hvilket munvatten Ni använder. Begär alltid det som äger vederhäftiga intyg och som förordas af läkare nämligen F. Paulis Azymol med vätesuperoxid.

Hammond Skrifmaskin, som användes af H. M:t Drottningen, D. K. H. Kronprinsen och Kronprinsessan, är världens finaste maskin för privat brefskrifning. Katalog gratis från A. B. Affärssystemens Kontorsutställn., Stockholm.

I PRIVAT HEM med centralt läge å Ostermalm finnes rum att hyra under sommaren för längre eller kortare tid, eventuellt Olympiska Spelen. Frukost och middag kan erhållas. Moderat pris. Vidare upplysningar skriftligen eller pr rikst. Ö. 311 af I-g, H-g, Sibyllegat. 63, Sthlm.

ILIP HOLMQUIST
Handelsinstitut, Göteborg.
300-400 elever årl. 15-20 akademiskt och praktiskt bild. lärare.
Begär vårt 40-sid. ill. program.
Hösterm. börj. 16 aug.; vårterm. 15 jan.
ÖRNÄMSTA SPRÅKINSTITUT.

BANKKURS

ALLA SNÄLLA BARN

VÄLSMÅKALDE
NÄRANDE

THULE
FÅ MORGON OCH AFTON
THULE-CACAO

PALINDROM.

Af mig rättfram, finnes många slag.
In natura som kontanter. Hvad vet jag?
Omvändt hästen har mig, både bak och fram,
Man till många saker, det använda kan.

UTBYTNINGSGÅTA.

Bana, äng, sol, bal, burk, last, tagel, lura, salt.
Bilda af dessa ord nya sådana genom att utbyta en bokstaf i hvar ord.
Äro de nya orden rätt funna, bilda de utbytta bokstäfverna ett kvinnonamn.
Mor.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 18.

ARITMOGRYF. Makaroner: 1) Malaria, 2) auktion, 3) kamelia, 4) Avignon, 5) Ravenna, 6) ofelbar, 7) Natalia, 8) elefant, 9) regatta.
GEOGRAFISKA I FYLLNINGSGATAN: Sigtuna: 1) Brüssel, 2) Halifax, 3) Uruguay, 4) Sigtuna, 5) Kuku-nor, 6) Spanien, 7) Malabar.
HISTORISKT YTTRANDE: »Snömajestätet skall snart smälta för söderns sol.»

(Forts. å nästa sida).

Sejon
Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITÉ! BÄSTA UTFÖRANDE!

INREG. VARUMÄRKE

HVARJE PAR STÄMPLADT MED OFVANSTÄENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE SYBEHÖRS - MANUFAKTUR- & KORTVARUAFFÄRER.

kallna. Då tillsättes det rifna citronskalet eller de skällade och malda mandlarna, sockret samt äggulorna, en i sänder. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan hälls i den beklädda formen, som öfverbindes med smordt papper, och puddingen får grädda i vattenbad i ugn omk. 1 tim. Uppställes och serveras varm med vanilj- eller citronsås, om så önskas.

Smörgröt (för 6 pers.). 1 lit. mjölk, 80 gr. smör, 115 gr. mjöl, 1/2 msk. salt (8 gr.).
Beredning: Mjölken kokas upp. Smör och mjöl fräses 2 min., mjölken spädes på litet i sänder, under rörning, och gröten får koka 15 min. Afsmakas med salt och serveras med mjölk.

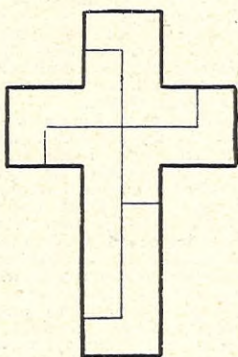
dra. Hur bar man sig åt för att få stöd för potatisgrytan?

Lösning insändes, undertecknad med namn och adress, till Red. af Idun senast den 26 maj 1912. Å kuvertet bör angivas pristäfling n:r 19.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:sta pris: en försilfrad bägare eller också böcker - fritt val - till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

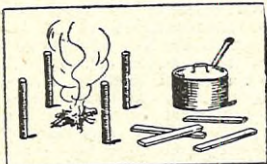
LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 14.

KORSET.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 19.
POTATISGRYTAN.

På en utfärd skulle man koka potatis öfver en öppen eld. Närliggande teckning visar hur 4 träpinnar nedsattes omkring elden på sådant afstånd att de ej kunde fatta eld. Häröfver skulle ett stöd för grytan anbringas. Man hade 4 bitar bandjárn, hvilka voro af samma längd men ej så långa att de räckte från den ena pinnen till den an-

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa priserna: Första priset Fru Lisa Enhörning, Danderyd. Andra priset: Fr. Maja Lundquist, Strömma, Karlshamn.

Begär

COLMAN'S SENAP.

Använd i de Kgl. hushållen.

J. & J. COLMAN, Ltd., LONDON, ENGLAND.

Köb Schweizer Broderier

Sändas direkt från Schweiz tull- och portofritt till bostaden.

Klädnings från Kr. 19.80. **Blusar** från Kr. 5.65.

Barnklädnings från Kr. 12.50.

Bästa Schweizer-broderier på batist, voile, ylle och de modernaste sidentyger.

Rekvirera redan i dag. Profver och Parisermodeplanscher, fås gratis.

Profver på våra sista Schweizer-sidentyger äfven gratis på begäran.

Schweizer & Co., Luzern A 10 (Schweiz).

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets
ställning den 30 april 1912.

Tillgångar:	Skulder:		
Kassabehållning	1,727,206:04	Aktiekapital	15,000,000:—
Obligationer	8,116,540:—	Reservfond	4,700,000:—
Fastigheter o. Inventarier	4,640,871:09	Dispositionsfond	200,000:—
Reverser med hypotek af diverse	50,835,589:54	Pensionsfond	141,910:53
Växlar	29,125,694:14	Depositions- & Kapitalr.	55,015,971:92
Kreditiv- & Kontokurant-räkningar	15,942,045:64	Sparkasseraäkning	23,068,540:43
Hos inhemska banker	449,944:27	Upp- & Afskrifnings- och Kontokuranträkn.	7,457,331:66
» utländska banker	579,791:91	Postremissväxelräkning	1,210,329:89
Å andra räkningar	1,788,745:64	Till inhemska banker	2,071,774:30
		» utländska banker	792,375:73
		Å andra räkningar	3,548,193:81
		Kronor 113,206,428:27	Kronor 113,206,428:27

Välj själf!

Antingen tager Ni det dyra och skadliga bönkaffet eller det billiga och hälsosamma "Kathreiner". I smaken äro båda lika.

DR. SÖMMES MENTHYMOL-SNUV-INHALATOR
användes vid akuta och kroniska sjukdomar i näsa, hals, strupe och luftrör.
Praktisk och billig!
Erhålles å apotek och i drogeriaffärer
Generaldepot: KUNGS GATAN 17, STOCKHOLM.

Busqvarna Glacemaskin

kan hvarje husmoder fort o. bekvämt tillreda olika slag af glace. Bruksanv. med en mängd olika recept för olika slags glacer åtföljer hvarje maskin och sändes äfven på begäran gratis och franko. Tillverkas i olika storlekar och säljes från 6 kr. hos hvarje välsort. järn- & bosättningsaffär.

"Det är fråga om Eder hälsa."

Prenumerera på Idun!

Det bästa läkemedlet är

NISSSENS

ÄKTA BRÖSTKAREMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Konungariket Sachsen.

Technikum Mittweida

Rektor: Professor F. Holz

Högre tekniskt Läroverk för elektro- och maskinteknik. Skilda avdelningar för ingenjörer, tekniker och verkstätere. Elektrot- och maskinlaboratorier. Instruktions-verkstäder.

36:te länsläret. 3610 studerande. Program etc. kostnadsfritt gen. Sekretariatet.

Gymnastikdirektörsexamen

aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 18 sept. Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Doktor A. Kjellbergs

kurs i massage och sjukgymnastik.

Begär prospekt! Stockholm. Mästern Samuelsgatan 70.

Med. Dr. E. Kleens

(ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. Nr 37 Mästern Samuelsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres stående under adress Saltsjöbaden.

Professor Cederschiöld

behandlar med egna massagemetoder: Mag-, Tarm- (t. ex. långvarig förstoppning), Reumatiska- och Nerväkomor m. m. Näs-svalgtkatarr lokalt med instrument smärtfritt. Grefteuregatan 22, Stockholm.

Göteborgs Privata Förlösningshem,

Molinsgatan 7, Tel. 1750, 3937, 3770. Större rum med tel. 8 o. 10 kr. pr dag. Mindre rum 100 kr. för 10 dagar, förlösningsarvodet inberäknadt. Goda referenser. Prospekt på begäran.

Vårda håret, om det är sjukt eller Zivertz' Extrait Vegetal

bästa hårkonserveringsmedel. Rekommenderadt af många läkare. Finnes till salu hos frisörer och i parfymaffärer samt hos Kongl. Hofl. Zivertz' Eftfr., Drottninggatan 42, Arkaden, Göteborg. Återförsäljare rabatt.

Lait Antéphélique

(kändt i hela världen sedan 50 år) bästa medel mot rynkor, fräcknar, leverfläckar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6.- + porto. Franska Parfymmagasinet, Drottninggatan 21, Stockholm.

Rynktinktur

(Majorskan Edmann, Varberg) Borttager rynkor och pormaskar. Har en underbar förmåga att föryngrar och försköna, ty hyn blir skär och genomskinlig. Anses vara det yppersta medel i sitt slag. Pris 3:25. Förmästa Parfymaffärer.

SANITAS.

Specialaffär för Sjuk- o. Hälso värdsartiklar.

Dambindor 95 öre pr duss. med lifband 1.25. Stickade från 5 kr. pr duss. Sprutor, Sköljkannor. Bräckband, Nappar o. Bindor. Landsortsorder exp. omgående. Bekv. från 5 kr fraktfritt. Odengatan 39, Stockholm.

Storartad uppfinning. Snöhvitt tvätt på några minuter.

Kräver endast en tiondedel af förut erforderligt arbete. Kläderna hålla dubbelt så länge. Bruksanvisning gratis och franko. Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Stockholm

TALBARRSOLJE-KAREMELLER

Carlsson's

Tillverkade af vår prisbelönta ÄKTA TALBARRSOLJE och den bästa socker-finns af tillgå alla apotek samt i de flesta affärer.

ÅBAPOTEKÄRE ALFR CARLSSON'S ENKAS TALBARRSOLJEFABRIK GÖTEBORGS SVEDEN

MAGGI'S

Buljong-Tärningar äro bäst!

1 Tärning gifver 1/4 liter finfin buljong.

Namnet MAGGI garanterar alltid en utmärkt kvalitet

Maggi-Solagets Nederlag, Stockholm, Norra Bantorget 22. A. T. 18629. R. T. 3091.

EUCALYPT

Återgifver grött och blekt hår sin ursprungliga färg i hvilken nyance som helst. Garanteradt oskadligt. Attest härå är utfärdad af Herr Dr Carl Setterberg, Kemiska Kontrollbyrån, Stockholm.

Pris pr flaska à 125 gr. 3 kr.

Fås i alla välsorterade Parfym- o. Materialaffärer. På platser där Eucalypt ännu icke finnes till salu hänvända man sig till Company Sydneys Agentur, Bruksgatan, Malmö.

Nyttig reklam.

För att gifva en hvar husmoder direkt anledning att försöka det omtyckta Idokaffet lämnas tillsvidare som reklam i prima tesked gratis till hvarje 1/2 kg. paket à 60 öre. Växtkaffet IDO är nutidens bästa ersättning för det skadliga och orimligt dyra bönkaffet. Användes enbart eller blandadt med vanligt kaffe. Anbefalles af framstående läkare. Kontrollant

Inreg. Varumärke.

1:ste Stadsläkaren Doktor Formark. Begär profpaket med sked hos närmaste handlande.

Svenska Kaffe-Industri A.-B., Malmö.

DRAK-PULVER

NYHET. TVÄTTEN. BLIR. BLÄNDVIT. OCH OSKADAD.

LARS MONTÉN.

ETABLERAD 1752. När ni tager ett piller, så tag ett

Brandreth's Piller

Rent vegetabiliskt Alltid verksamt.

Brandreth's Piller rensa blodet, magen och inälvorna samt underlätta matsmältningen. De stimulerar levern, aflägsna dålig galla och andra fördärvade afsöndringar. De styrka, regulerar och rensa hela systemet.

Vid förstoppning, svindel, sömnlöshet, belagd tunga, dålig andedräkt, hufvudvärk, magsmärtor, dålig, ofullständig matsmältning, lever-sjuka, gulsot och hvilken annan opasslighet som helst komma af orent blod.

Säljas på alla apotek.

Allcock Manufacturing Co., Birkenhead, England.

ETABLERAD 1847.

ALLCOCK'S PLÅSTER

Universalt botemedel mot Smärtor. Hvarsomhelst, där man har ondt bör et plåster läggas.

Goss-sport-skjortor

passande	8-9 år	10-11 år	12-13 år
Pris kronor	2:50	2:75	3:--

Goss-benkläder

af prima tvättakta marinblå bomullssatin

passande

6 års gossar ...	Kr. 1:80
7 " " " " "	1:95
8 " " " " "	2:10
9 " " " " "	2:25
10 " " " " "	2:40
11 " " " " "	2:55
12 " " " " "	2:70
13 " " " " "	2:85

Engelska Sport-skärp

från Kr. 1:45.

Sandaler m. m.

AKTIEBOLAGET M. BENDIX,

18 Regeringsgat., 5 Sturegat., 90 Drottninggat.

Grått hår gör Eder äldre än Ni verkligen är.

Använd därför det prisbelönta härmedlet "Henna", hvilket varaktigt och för Eder omgifning omärkligt återgifver håret dess naturliga färg och glans. Rekommendation af läkare, garantibevis för verkan och oskadlighet jämte intyg medfölja hvarje flaska. Utdrag af intyg:

Detta medel håller hvad som lofvats; har pröfvat flera medel, men antingen ha de ej gifvit något resultat eller ha de innehållit bly. Efter några få dagars bruk har detta medel återgifvit mitt hår dess naturliga färg och minst 10 år af min ålder.

"Henna" erhålles i parfymaffärer à kr. 3.50, Adams sjukvårdsaffär, Centralpalatset, Dro- och kemikalieaffären, Biblioteksgatan 3, samt mot postörskott eller insänd likvid diskret och fraktfritt från Henna Lagret, 8 Riddaregatan, Stockholm. Öfver 1,000 flaskor äro försålda utan reklam, blott genom rekommendation.

Pröfva TUPPENS ZEPHYR

och Ni köper ingen annan.

Obs.! Då vi från flera håll bevisligen erfarit att annat Blus- och Skjorttyg utbudits och försålts under benämning: Tuppens Zephyr, anmodas allmänheten att noga efterse att varan på hvarannan Tuppens Zephyr Absolut Ljus- och Tvättakta meter är försedd med skyddsetiketten:

Norrköpings Bomullsväveri Aktie Bolag.

Oatine-Crème är det förmästa medlet att skydda huden för köldens skadliga inverkan.

Oatine-Crème säljes efter tullförhöjningen till 1.50 o. 3 kr. pr burk samt Oatine-Tvål, Oatine-Puder o. Balsam säljes öfverallt o. hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11 o. Drottningg. 63, Stockholm.

GRATIS OCH FRAKTFRITT sänder jag till alla intresserade Damer min nyutkomna rikt illustrerade pris-kurant öfver härvaran, munvatten, parfym, ur, kedjor, ringar och plymer etc. Skrif i dag till Axel Sundströms Efterkräfsaffär Afd. II, Stockholm. Ni kommer att blifva mycket förvånad öfver de billiga priserna.

Tionde häftet af "Moster Emmas" väfbok, antika, lättväfda mönster i fyra skaff (äfven användbara till broderi) för mattor, gardiner, möbelytger, bonader m. m. Erh. mot 1 kr. 35 öre i postanv. från Moster Emma, Kneippbadet

"WELLWOVEN"

Genom att specialiseras & ett fåtal märken står fabrikkatet öppnadt i fråga om såväl utförande, styrka, kvalitet som pris. Tillhandahålles af de flesta första klass klädesaffärer, samt engrosister inom landet i Cheviot, Foulé, Engelsk Serge, Croisé i de alltid tilltalande och klädsamma färgerna djupsvart, högblått och modernt grått.

Begär hvilket fabrikkatet "Wellwoven" hvilket innebär en garanti & högsta kvalitet.

En varas goda beskaffenhet ihågkommes långt efter sedan priset fallit i glömska.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär pris. Tidaholms Bruk, Tidaholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Mästern Samuelsgatan 38, STOCKHOLM.